

Максим Стаменов

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКОТО ЕЗИКОЗНАНИЕ И ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Предлаганата на читателя книжка на списание „Български език“ е посветена на две основни теми – история на българското езикознание и история на българския език във връзка с годишнините от рождението на големите български учени Любомир Милетич, Беньо Цонев и Стойко Стойков.

Ана Кочева се обръща към научното наследство на един от нашите най-бележити езиковеди акад. Беньо Цонев, и по-специално към неговите приноси към българската диалектология и лингвистична география. Тя посочва и обсъжда значението и мястото на няколкото основополагащи класификации на диалектите в българското езиково землище, намерили място в неговата фундаментална „История на българския език“ в три тома.

Научното наследство на друг класик на българското езикознание акад. Любомир Милетич, който пръв изследва родопските говори на българския език и предлага тяхна класификация, е тема на публикацията на Георги Митринов. Авторът специално изтъква, че Милетич възприема родопските говори не само като „помашки“, т.е. говори на българите мохамедани, но и като говори на изконното местно българско християнско население, оцеляло при масовите помюсюлманчвания в Родопите. Това идва да покаже единността на местното българско население от двете конфесионални групи, както и на духовната и материалната му култура.

Аспект от научното творчество на друг бележит наш учен проф. Стойко Стойков става предмет на статията на Максим Стаменов, в която той изтъква значението на разграничението, което Стойков прави в своята известна студия между говора на софийските ученици и т.нар. „тарикатски език“ от епохата между двете световни войни.

В своя принос нашият дългогодишен колега и член на редколегията на списанието Стефан Смядовски в последната си приживе депозирана публикация обръща внимание върху българските дири в една забравена книга, издадена в Париж през 1839 г., чиято цел е била да направи французите поблиски с някои от славянските литератури и в частност с руската. В нея той открива една от най-ранните отпратки в историята на славянската филология, в която става дума за Кирилometодиевия език и за съдбата на старобългарската литература.

Елка Мирчева предлага нова интерпретация на формата *отърочънь* в старобългарския превод на евангелските стихове Лука 14.18 и Лука 14.19 въз основа на морфонологичен и лексико-семантичен анализ. При това тя защитава тезата, че в най-ранните старобългарски преводи са съхранени реликти от колебание в отгласните степени, характерни за праславянския и старобългарския вокализъм.

Лидия Стефова съпоставя в статията си различията в Зографския препис на житието на св. Иван Рилски с други ръкописи, за да потвърди единството на текстологичната традиция при преписването на произведенията на патриарх Евтимий.

В своята работа Христина Дейкова разглежда произхода на няколко родопски диалектни думи със сходно значение, които са заети от гръцки, и се обясняват от нея като резултат от обратна деривация, осъществена на българска езикова почва.

В приноса си Борислав Попов предлага оригинален анализ на вътрешноцветовата антонимия на прилагателното *сур*, кодирана чрез смесването на жълточервеното (цвета на слънцето) и сивопепелявото (цвета на месечината) на онтологично равнище в окраската на елена, и оттук мотивира представата за семантиката на сурия цвят като жълтосив или червеносив, отразена на символно равнище във фолклора.

Зоя Барболова се представя със статия, посветена на анализ на антропоними с основа *бор-* и *бур-*. Нейната приносна теза е, че при думите с тази основа става дума за архаични имена, някои от които са наследени от прабългарския език, а други са хибриди, формирани на славяно-българска почва още в първите векове от съществуването на Българската държава.

✉ Максим Стаменов
maxstam@bas.bg

Публикувано: 11 октомври 2013